

FÜLÖP ANTAL

A hazatalált költő

Kövesdi Károly verskötetéről

Kövesdi Károly *Visszakapott szavak* című verseskötetét lapozgatva a recenzens elméletek helyett tartalmi szempontból kísérli meg a kötet verseit élethelyzetekre – emeltebb szinten –, szakrális értékekre vonatkoztatni. A kötet prózaversei (szerecsére) a Shakespeare-i szonettek mérsékelt formaszabadságát követik (nota bene!) a gondolatok torzítása nélkül, a Marinetti-követők tartósan dívó olvashatatlan/értelmezhetetlen „ömlesztett” szövegeivel szemben. (Önkasztráció, mint morális lázadás – csak fel kell ütni egy-egy „modern” verseskötetet!)

Kövesdi, hiteles korszemléletét megtartva (lectori salutem!) soha nem süllyed a nyelv- és lélekrombolás infernális szintjére. Bár a megélt és a magában hordott közép-európai (magyar) történelem szellemi-lelki poggyászként költőnk számára ismételt pokoli helyzeteket teremt. Verseiben a múlttal történő találkozásai-
ból ma már ritka érték: katarzis terem.

A kötet alcímeit zenei képzettársítással a recenzens akár tételekként is említhetné, bár éppen ilyen joggal írhattam volna azt is, *hiteles* közép-európai sorsok, 8 stációban. A stációk ezúttal, blaszfémia nélkül, a keresztútra (via crucis, Via Dolorosa) is vonatkoztathatók. Egyszerűen azért, mert Kövesdi Károly valóban költő. 1) *A szobor látogatása*, 2) *Isten tarsolya*, 3) *Napiparancs*, 4) *Mire lehullanak a levelek*, 5) *Átváltozás*, 6) *A házunk*, 7) *Testamentum, újra töltve a kilencvenes évekből*, 8) *Merülés*.

54 vers – egész költői galaxis! (Itt a recenzens helyszűke miatt választásra kényszerül, hogy a kötet egészét átfogó, ezért óhatatlanul felszínesebb szövegben tudósítson a *Visszakapott szavak* verseiről, vagy (pars pro toto) mérőónját azokba a mélységekbe is leeresse, ahol már, különböző okoknál fogva, (ma is) „hallgat a mély”.

A *Szülőföld* című vers közép-európai magyar sorsvers, a háttérben Trianon mefisztói grimasza és Hérakleitosz örök igazsága világítja be a leképezett helyzetet. Találkozás a szülőfölddel. „*Mintha követ dobnál a tó vizébe /, ám a víz arca meg se rezdül. / Másodszor lépnél a folyóba, / de félúton megáll a lépés, / Árva madár landol az ágon, / nézi a fészek repülését.*” Íme, a hamisítatlan, Trianon utáni magyar valóság, amely egyben a legridegebb abszurd.

A *Visszakapott szavak* és a *Parabola* című verseket a „*minden szép, ami van*” gondolat köti össze. Két, egymással ellentétes lélektani pillanat: a szerelve tisztelt anya alakja már távozóban az életből, a memento mori mindent megbocsátó prizma-

ján át látja és mondja szépnek a versben rozzantnak, rútnak, elhasználtként ábrázolt világot: „*minden szép, ami van*”. Ellenpontja a tékozló (vagy annak beállított) fiú, mondhatnánk Peer Gynt-i büntudattal korrigálja a valóságot. Hiszen az anya megbocsátó-szépítő pillanataiban már „...*nem sejtette, mily jeges fuvallat tépázza / a költészet zöld pagonyát, mily vastag / jégtömb tartja szorításban a szíveket*”. S a felszakadó gyónásszerű vallomásból (a verset olvasva) még megtudhatjuk azt is, amit a szeretve tisztelt anya talán egy életen át szeretett volna fiától hallani, de sohasem hallhatott és már sosem fogja hallani: „*Szerettem volna felkapni, a tenyerembe zárni, / mint egy kis madarat, én a tékozló fiú, / aki csak késeket szúrtam belé, és mázsás / súlyokat raktam arra a cínegé-vállra, / amely egyre görnyedtebben hajlott a föld felé. / Csak nyeltem a könnyeimet, és dadogtam, / mint egy csecsemő, most sem találtam / a szavakat, az én fájó, édes szavaim, / amelyek réges-rég elgurultak valahová. / És anyám egyre távozóban, elnéző mosollyal / egyszer csak visszaadta őket.*”

Íme, a határtalan szeretet, a megváltás misztériuma „nagyban és kicsiben”. A *Parabolában* újra felbukkanva („*minden szép, ami van*”) mindjárt meg is kapja a cáfolatát, mert hiszen „...*Léted csak egy kaland (...)* Bányamély alagút / tárja eléd az ölet, / ontja a Léthe vizét.”. Majd József Attila-i gondolattal oldja fel Kövesdi a létünk mélyéig hasító feszültséget: „*Meg sem szült az anyád, / szövök haló ruhád*”. De: „*Mégis szép, ami van, / egy helyben is halad, / Csak az lesz, ami van, / ami lesz, hátravan...*” S miután fájdalmasan mély, könyörtelen létigazságokról olvastunk, az *Apámmal a kertben* című prózaversre lapozva újabb megrendítő léthelyzettel találkozunk: a generációk átmeneti együttlétéről, majd törvényszerű elválásáról (eltávolodásáról!) közöl mély és kikerülhetetlen igazságokat a prózavers, s minden drámai elválás valódi fájdalomról mond igaz regét: „...*apám a faültetéssel, házépítéssel meg hasonló mellékszálakkal csak marasztalni próbált – mondja a vers – a szeretet ott szűkölt a tekintetében, hiszen tudta, előbb-utóbb el fog veszíteni, mert ez a világ sorsa, a fiúk megtagadják, elhagyják anyjukat, apjukat, ahogy őket is elhagyják a fiaik, lányaik...*”

Mielőtt a *Hazatalál* című verset érinteni merném, fohásznak beillő, nagy levegőt veszek. Térben és időben távolról indul a verset értelmező recenzi gondolat. A tárgy most századokon át tartó magyar menetelés, külső és belső, valamint szakrális tájakon, amelyhez képest Xenophón Anabaszisa, ha nem vagy elfogult, olvasó, ma már tudjuk, legfeljebb izgalmas történelmi sétagalopp volt. S a koron át elhallgatott pozsonyi csata. Emlékszel, olvasó: „*Irtsátok ki a magyarokat!*”. Akkor és most is (s ezzel a *mosttal* már a *Hazatalál* című Kövesdi-vers tereire érkeztünk): „...*Pedig a haza mindenkit hazavár, / a megroggyant ég lyukas kupolája / alatt a sok tekerdő egyszer útnak indul. / Végül maga a haza is, amelyet annyiszor, / elloptak, meggyaláztak, dobra vertek, / velünk egyszer hazatalál.*”

S többé nem bámuljuk elvarázsolt áhítattal a „*Liberty Island-i fáklyás ribancot!*”

Kövesdi Károly: *Visszkapott szavak, Vámbéry Polgári Társulás, 2023.*